

**College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel**

DATUM	25 februari 2014	NUMMER PS	PS2014RGW04
AFDELING	FLO	COMMISSIE	RGW/MME
STELLER	R. van Elswijk	DOORKIESNUMMER	2529
REGISTRATIENUMMER	80F42218	PORTEFEUILLEHOUDER	De Vries

Titel : Vaststelling kadernota Ondergrond

Inhoudsopgave

Besluit	pag. 4
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	1
1. Concept kadernota Ondergrond inclusief kaarten en bijlagen	

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Voorgeschiedenis

Middels een startnotitie heeft u op 1 juli 2013 Gedeputeerde Staten verzocht om (nieuw) beleid te ontwikkelen voor de ondergrond. De aanleiding is de toenemende drukte in de ondergrond door o.a. de sterke opkomst van nieuwe activiteiten zoals energiewinning uit de ondergrond. U heeft gevraagd om zes actuele beleidsvragen op het gebied van drinkwater, ondiepe bodemenergie, bodemsanering en mijnbouwactiviteiten uit te werken. De kadernota Ondergrond ontvangt u hierbij ter vaststelling.

Essentie / samenvatting

De kadernota Ondergrond geeft uitwerking aan de actuele maatschappelijke opgaven. De kadernota verlegt de focus van generiek beleid naar meer gebiedsspecifiek beleid en betreft expliciet de provinciale belangen zoals opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 en de bijbehorende verordening (PRV). De belangrijkste beleidsuitspraken zijn:

1. Drinkwater - veiligstellen van de watervoorziening door vaststelling van de strategische grondwatervoorraad

In de toekomst zijn mogelijk nieuwe locaties voor de winning van grondwater voor drinkwater nodig in de provincie Utrecht. Een uitgebreide studie is uitgevoerd naar de gebieden die in potentie geschikt zijn voor toekomstige drinkwaterwinning. Het voorstel is om deze gebieden aan te wijzen als strategische grondwatervoorraad en dit ruimtelijk te beschermen. Hiermee wordt de drinkwatervoorziening op de lange termijn veiliggesteld. Nu worden alleen de bestaande drinkwaterwinningen beschermd. Stedelijk gebied en ontwikkellocaties uit de PRS en PRV vallen buiten de voorraad.

2. Ondiepe bodemenergie - nieuw beleid geeft meer ruimte

Ondiepe bodemenergie, zoals WKO, is sterk in opmars daar waar bouwactiviteiten plaatsvinden. In vooral stedelijk gebied is er veel vraag naar WKO. In het huidige provinciale beleid wordt WKO zoveel mogelijk beperkt tot het ondiepe (eerste) watervoerende pakket om de diepere pakketten zoveel mogelijk vrij te houden voor de drinkwatervoorziening. Toekomstige waterwinning zal niet plaatsvinden in of nabij stedelijk gebied. Het voorstel is

daarom alle watervoerende pakketten in (toekomstig) stedelijk gebied vrij te geven voor WKO. Ook buiten de strategische grondwatervoorraad stellen wij voor alle watervoerende pakketten vrij te geven voor WKO, omdat hier in de toekomst nooit drinkwater op conventionele wijze gewonnen zal worden.

3. Bodemsanering – meer koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen en transitie van het bodembeleid

Tot eind 2015 is via een landelijk convenant tussen het Rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen de aanpak van de bodemsaneringsopgave geregeld. Voor de afspraken na 2015 is onze inzet een financiering die aansluit op de restopgave en op de transitie van het bodembeleid. Het bodembeleid moet meer gerelateerd worden aan ruimtelijke ontwikkelingen. Ook zetten wij in op het stimuleren van gebiedsgericht grondwaterbeheer.

4. Mijnbouwactiviteiten - schaliegaswinning nauwelijks mogelijk door effecten op provinciale belangen

Mijnbouwactiviteiten vallen onder de Mijnbouwwet en het ministerie van EZ is bevoegd gezag. Rekening houdend met de effecten van schaliegaswinning op provinciale belangen, op basis van de huidige kennis en stand der techniek, blijkt er binnen de provincie weinig ruimte voor schaliegaswinning. De effecten, waarmee rekening gehouden wordt, zijn vooral milieurisico's voor drinkwater en natuur en de ruimtelijke impact. Geothermie (winning van aardwarmte) heeft een veel beperktere invloed op de omgeving en is daarmee minder in conflict met provinciale belangen.

Bij de totstandkoming van de kadernota zijn de beleidsvoornemens op hoofdlijnen getoetst bij direct belanghebbenden zoals drinkwaterbedrijven, gemeenten en marktpartijen. Zij konden zich vinden in deze hoofdlijnen. Op 20 januari jl. is een informatiebijeenkomst geweest voor de Cie RGW en de Cie MME over de technische achtergronden van de beleidsvoornemens. De kadernota Ondergrond wordt opgenomen in het nieuwe Bodem-, Water-, Milieubeleidsplan 2016-2021 en verordeningen.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

1. Duurzaam veiligstellen van de drinkwatervoorziening;
2. Ruimte geven aan ondiepe bodemenergie en geothermie als vorm van duurzame energie;
3. Veiligstellen van de provinciale belangen in landelijke structuurvisies voor de ondergrond.

Financiële consequenties

De acties uit de kadernota leiden tot beperkte inzet van medewerkers en middelen. Zowel uren als materieel budget worden opgevangen binnen de reguliere begroting.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

Over mijnbouwactiviteiten, zoals schaliegaswinning, is veel maatschappelijke discussie. Het ministerie van Economische Zaken is bevoegd gezag. De provincies kunnen geen bindend advies geven aan het Rijk over mijnbouwactiviteiten. Wel kunnen provincies advies geven over de relatie met haar provinciale belangen. Dit doen we dan ook met de kadernota. IPO maakt zich sterk om een zwaardere rol bij de vergunningverlening van mijnbouwactiviteiten te krijgen en dit in de Mijnbouwwet te verankeren.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Ruimtelijke bescherming van de strategische grondwatervoorraad moet er voor zorg dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied geen belemmeringen vormen voor een toekomstige drinkwaterwinning. Een alternatief is om ook milieuregelgeving in dit gebied van toepassing te verklaren. Dan worden ook beperkingen opgelegd aan bestaande bedrijfsactiviteiten. Dit heeft grote maatschappelijke gevolgen. Omdat al veel landelijke regelgeving bestaat om nieuwe verontreinigingen naar het grondwater te voorkomen, is gekozen om geen milieuregelgeving van toepassing te verklaren. Daarmee blijft milieuregelgeving alleen van toepassing rond de huidige drinkwaterlocaties (PMV).

Effecten op duurzaamheid

Uitgangspunt van de kadernota is om een balans te vinden tussen beschermen en benutten van de ondergrond volgens het principe van people, planet en profit. De kadernota bevordert benutting van de ondergrond voor kosteneffectieve vormen van duurzame energie zoals WKO en geothermie. Daarnaast borgt de kadernota het belang van een duurzame en veilige drinkwatervoorziening door het beschermen van de strategische grondwatervoorraad.

Voorgesteld wordt :

1. de kadernota Ondergrond vast te stellen;
2. de kadernota Ondergrond raadpleegbaar te maken op de webviewer ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Ontwerp-besluit

Besluit van 14 april 2014 tot vaststelling van de kadernota Ondergrond.

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 februari 2014, afdeling FLO , nummer 80F41C94 ;

Gelezen; het voorstel van GS tot vaststelling van de kadernota Ondergrond.

Overwegende;

- Dat de toenemende drukte in de ondergrond vraagt om nieuw of herijkt beleid.
- Dat het Rijk bezig is met structuurvisies voor de ondergrond en dat tijdige inbreng van de provinciale visie op het gebruik van de ondergrond van belang is.

Gelet op;

Artikel 4.4 Waterwet, artikel 4.9 Wet milieubeheer en artikelen 2.2 en 4.1 Wet ruimtelijke ordening;

Besluiten:

1. de kadernota Ondergrond vast te stellen;
2. de kadernota Ondergrond raadpleegbaar te maken op de webviewer ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl.

Voorzitter,

Griffier,

1. Wettelijke grondslag

- Waterwet, artikel 4.4 (provinciale bevoegdheid voor opstellen regionaal waterbeleid);
- Wet Milieubeheer, artikel 4.9 (provinciale bevoegdheid voor opstellen van milieubeleid);
- Wet ruimtelijke ordening, artikel 2.2 en artikel 4.1 (borging van de provinciale belangen zoals respectievelijk vastgelegd in de PRS en de PRV).

2. Beoogd effect

- Duurzaam veiligstellen van de drinkwatervoorziening;
- Ruimte geven aan ondiepe bodemenergie en geothermie als vorm van duurzame energie;
- Veiligstellen van de provinciale belangen in landelijke structuurvisies voor de ondergrond.

3. Effecten op duurzaamheid

Uitgangspunt van de kadernota is om een balans te vinden tussen beschermen en benutten van de ondergrond volgens het principe van people, planet en profit. De kadernota bevordert benutting van de ondergrond voor kosteneffectieve vormen van duurzame energie zoals WKO en geothermie. Daarnaast borgt de kadernota het belang van een duurzame en veilige drinkwatervoorziening door het beschermen van de strategische grondwatervoorraad.

4. Argumenten

De kadernota Ondergrond geeft uitwerking aan de actuele maatschappelijke opgaven. De kadernota verlegt de focus van generiek beleid naar meer gebiedsspecifiek beleid en betreft expliciet de provinciale belangen zoals opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 en de bijbehorende verordening (PRV). De belangrijkste beleidsuitspraken zijn:

1. Drinkwater - veiligstellen van de watervoorziening door vaststelling van de strategische grondwatervoorraad

In de toekomst zijn mogelijk nieuwe locaties voor de winning van grondwater voor drinkwater nodig in de provincie Utrecht. Een uitgebreide studie is uitgevoerd naar de gebieden die in potentie geschikt zijn voor toekomstige drinkwaterwinning. Het voorstel is om deze gebieden aan te wijzen als strategische grondwatervoorraad en dit ruimtelijk te beschermen. Hiermee wordt de drinkwatervoorziening op de lange termijn veiliggesteld. Nu worden alleen de bestaande drinkwaterwinningen beschermd. Stedelijk gebied en ontwikkellocaties uit de PRS en PRV vallen buiten de voorraad.

2. Ondiepe bodemenergie - nieuw beleid geeft meer ruimte

Ondiepe bodemenergie, zoals WKO, is sterk in opmars daar waar bouwactiviteiten plaatsvinden. In vooral stedelijk gebied is er veel vraag naar WKO. In het huidige provinciale beleid wordt WKO zoveel mogelijk beperkt tot het ondiepe (eerste) watervoerende pakket om de diepere pakketten zoveel mogelijk vrij te houden voor de drinkwatervoorziening. Toekomstige waterwinning zal niet plaatsvinden in of nabij stedelijk gebied. Het voorstel is daarom alle watervoerende pakketten in (toekomstig) stedelijk gebied vrij te geven voor WKO. Ook buiten de strategische grondwatervoorraad stellen wij voor alle watervoerende pakketten vrij te geven voor WKO, omdat hier in de toekomst nooit drinkwater op conventionele wijze gewonnen zal worden.

3. Bodemsanering – meer koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen en transitie van het bodembeleid

Tot eind 2015 is via een landelijk convenant tussen het Rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen de aanpak van de bodemsaneringsopgave geregeld. Voor de afspraken na 2015 is onze inzet een financiering

die aansluit op de restopgave en op de transitie van het bodembeleid. Het bodembeleid moet meer gerelateerd worden aan ruimtelijke ontwikkelingen. Ook zetten wij in op het stimuleren van gebiedsgericht grondwaterbeheer.

4. Mijnbouwactiviteiten - schaliegaswinning nauwelijks mogelijk door effecten op provinciale belangen

Mijnbouwactiviteiten vallen onder de Mijnbouwwet en het ministerie van EZ is bevoegd gezag. Rekening houdend met de effecten van schaliegaswinning op provinciale belangen, op basis van de huidige kennis en stand der techniek, blijkt er binnen de provincie weinig ruimte voor schaliegaswinning. De effecten, waarmee rekening gehouden wordt, zijn vooral milieurisico's voor drinkwater en natuur en de ruimtelijke impact. Geothermie (winning van aardwarmte) heeft een veel beperktere invloed op de omgeving en is daarmee minder in conflict met provinciale belangen.

Bij de totstandkoming van de kadernota zijn de beleidsvoornemens op hoofdlijnen getoetst bij direct belanghebbenden zoals drinkwaterbedrijven, gemeenten en marktpartijen. Zij konden zich vinden in deze hoofdlijnen. Op 20 januari jl. is een informatiebijeenkomst geweest voor de Cie RGW en de Cie MME over de technische achtergronden van de beleidsvoornemens. De kadernota Ondergrond wordt opgenomen in het nieuwe Bodem-, Water-, Milieubeleidsplan 2016-2021 en verordeningen.

5. Kanttekeningen

Over mijnbouwactiviteiten, zoals schaliegaswinning, is veel maatschappelijke discussie. Het ministerie van Economische Zaken is bevoegd gezag. De provincies kunnen geen bindend advies geven aan het Rijk over mijnbouwactiviteiten. Wel kunnen provincies advies geven over de relatie met haar provinciale belangen. Dit doen we dan ook met de kadernota. IPO maakt zich sterk om een zwaardere rol bij de vergunningverlening van mijnbouwactiviteiten te krijgen en dit in de Mijnbouwwet te verankeren.

6. Financiën

De acties uit de kadernota leiden tot beperkte inzet van medewerkers en middelen. Zowel uren als geld worden opgevangen binnen de reguliere begroting.

7. Realisatie

De kadernota beschrijft per onderwerp de wijze van realisatie. Op hoofdlijnen krijgt de kadernota op de volgende wijze een vervolg:

- Inbreng voor landelijke beleidstrajecten zoals STRONG en het proces tot nieuwe bodemsaneringsafspraken (direct na vaststelling);
- Uitvoeren van de provinciale rol bij geothermie, ondiepe bodemenergie en gebiedsgericht grondwaterbeheer (direct na vaststelling);
- Opnemen in het BWM-beleidsplan 2016-2021. Hierin wordt ook na vaststelling van de kadernota de laatste ontwikkelingen en inzichten meegenomen en wordt het beleid of begrenzingen uit de kadernota indien nodig verfijnd;
- Verankering in verordeningen zoals de PRV (ook waarschijnlijk eind 2015).

8. Juridisch

Door vaststelling van de kadernota Ondergrond stellen Provinciale Staten de inbreng vast voor landelijke structuurvisies en beleidstrajecten. Ook geven Provinciale Staten aan welke rol de provincie neemt bij ondiepe bodemenergie, geothermie en bodemsanering.

Om formele externe doorwerking van de kadernota te krijgen wordt het beleid uit de kadernota opgenomen in het nieuwe BWM -beleidsplan. Bij dit plan wordt de wettelijke inspraakprocedure doorlopen. Het plan moet op grond van wettelijke verplichtingen eind 2015 van kracht zijn.

De doorwerking van de ruimtelijke bescherming van de strategische grondwatervoorraad moet middels een partiële herziening van de PRS en de PRV gevolg krijgen. Dit wordt meegenomen bij de eerst volgende herziening en zal waarschijnlijk in 2015 plaatsvinden, omdat dan mogelijk ook de Deltabeslissingen verankerd zullen worden zoals aangekondigd in de PRS. Ook worden mogelijk op onderdelen de Provinciale milieuverordening (PMV) of de Waterverordening aangepast in het kader van het BWM-beleidsplan. Aanpassing van de PMV kan aan de orde zijn als er meer duidelijkheid komt over de technische en juridische uitwerking van de mijnbouwactiviteiten door het Rijk.

9. Europa

Er is niet gebleken dat er Europeesrechtelijke risico's zijn.

10. Communicatie

De inhoud van de kadernota wordt digitaal beschikbaar gesteld via de provinciale webviewer (ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl), waar ook de PRS en PRV in opgenomen zijn.

11. Bijlagen

1. Kadernota Ondergrond